Klimaatactieplan Diest

Gemeenteraadscommissie 14-11-2023

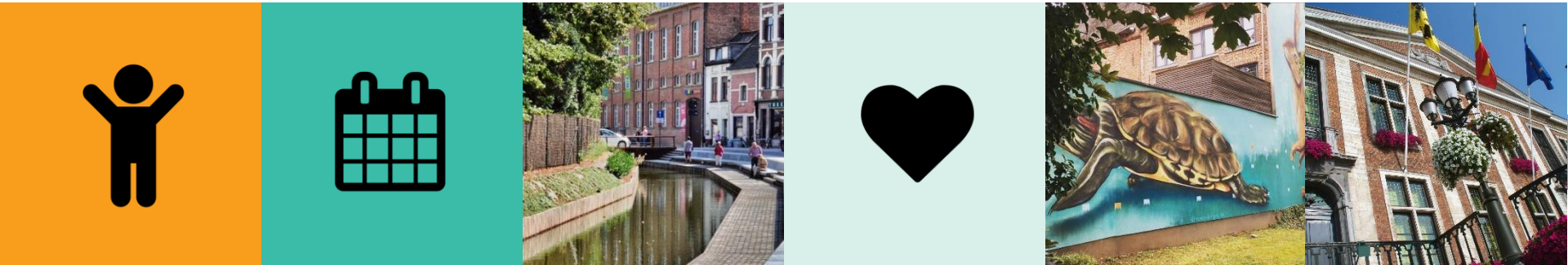

Terugblik: Klimaatactieplan 2020

Doelstelling:

20% CO_2 besparen tegen 2020

DOE MEE VOOR MINDER CO_2

DIEST

VLAAMS-BRABANT

diest mijn stad

Waar staan we nu?

Evolutie emissies 2011 – 2020

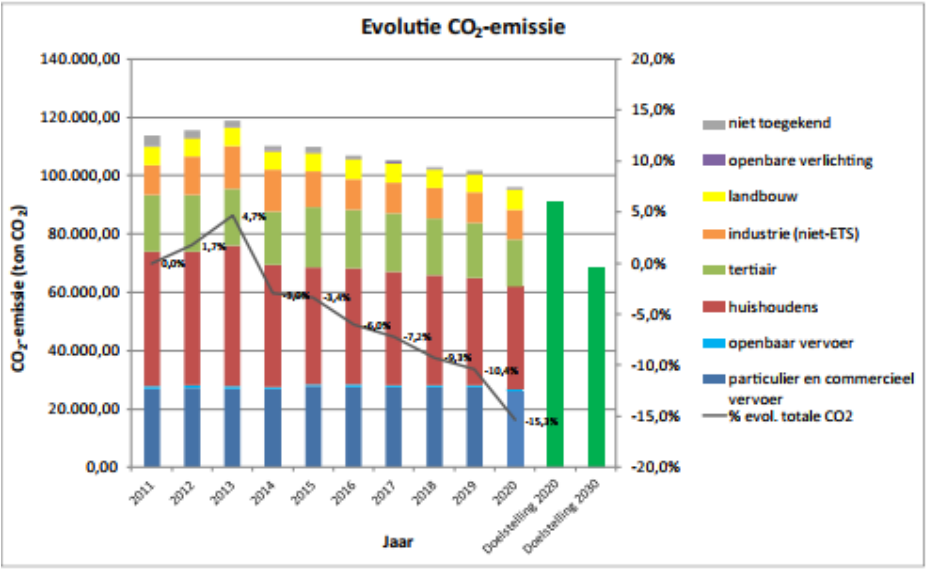

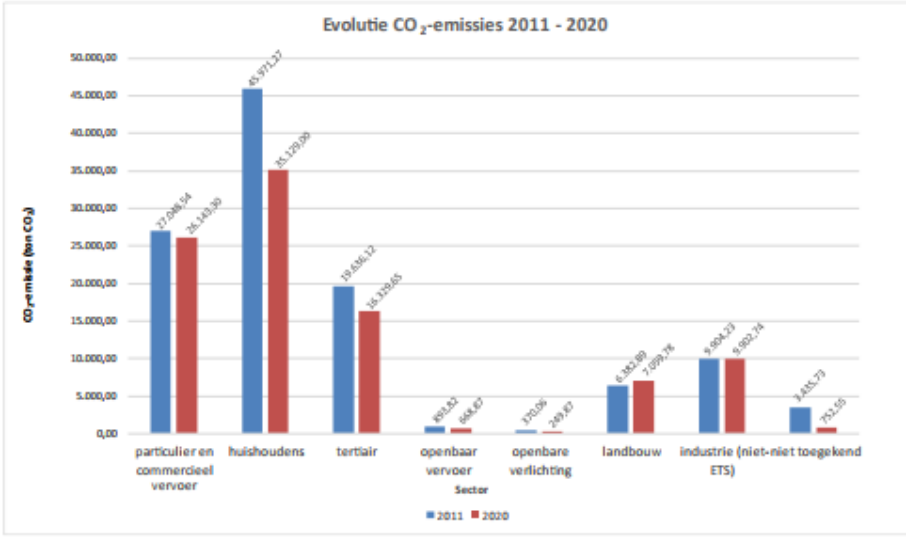

2020 : -15,3% t.o.v. 2011

diest mijn stad

Wat realiseerden we al?

Enkele voorbeelden:

- Meer dan 130 gratis duurzame bouwadviezen
- Woonloket, subsidieretentie
- 6 windturbines op ons grondgebied
- Aankoop 100% groene stroom voor stadsgebouwen
- Enkele fietszones en fietsstraten
- Fietsregistratiesysteem voor scholen
- Trage wegen actieplan en naambordjes

Burgemeestersconvenant 2030

- **Engagement aangegaan met de EU**
- **Gemeente streeft naar:**
  - Minstens **40% CO_2-reductie** tegen 2030

    *door verbetering energie-efficiëntie en verhoging hernieuwbare energie (**klimaatmitigatie**)*

  - **Verhogen weerbaarheid/veerkracht** van mens en leefomgeving voor gevolgen klimaatverandering *(**klimaatadaptatie**)*
- **Binnen 2 jaar na ondertekening SECAP indienen**

  (SECAP = Sustainable Energy & Climate Action Plan - klimaatactieplan)

Burgemeestersconvenant voor Klimaat en Energie

diest mijn stad

Klimaatactieplan (SECAP)

- **Een SECAP (klimaatactieplan) bevat:**
  - **CO_2-nulmeting** *(reeds ter beschikking: inventaris 2011)*
  - **Risico- en kwetsbaarheidsanalyse** (RKA):

    Balans van de huidige en toekomstige klimaatomstandigheden en de te verwachte gevolgen, risico's en kwetsbaarheden
  - Actiegedeelte met **doelstellingen, maatregelen en acties**

    Voor zowel **mitigatie** (vermindering CO_2) als **adaptatie** (aanpassing aan klimaatverandering)

Proces klimaatactieplan 2030

- **Opmaak**
  - Begeleidingstraject i.s.m. provincie Vlaams-Brabant (4 workshops)
  - Interne werkgroep
  - Terugkoppeling met Gminaraad
- **Status**
  - Ontwerpplan is klaar
  - Ontwerpplan voorgesteld tijdens:
    - Open Gminaraad 5/10/2023
    - Feedback gevraagd via https://www.diest.be/klimaatactieplan (tot 23/10)
    - Gemeenteraadscommissie op 14/11/2023
  - Definitief plan: gepland GR december 2023

Conclusies RKA Diest

Hittestress en verharding

- **Diest - Centrum** (hoogste hittekwetsbaarheid)
- Kernen; linten, wegen, **bedrijventerrein**
- Lokaal tot zeer hoge verhardingsgraad en risico bijkomende verharding

Wateroverlast, waterkwaliteit en droogte

- Grootste impact ten gevolge van **intense buien: Diest-centrum + kernen**
- Pot. getroffen gebouwen stijgt tot 18% tegen 2050
- Kwantiteit en kwaliteit onder druk – grondwatergebruik, toestand waterlopen

Natuur

- Uitgangssituatie beter dan elders, maar …
- (watergebonden) natuur en bossen zeer kwetsbaar voor klimaatverandering – wateroverlast, hitte én droogte – risico **natuurbranden**
- Kansen voor verkoeling, koolstofopslag en ruimte voor water

Landbouw

- Zeer kwetsbaar voor droogte, hitte, overstroming én erosie
- Afhankelijkheid oppervlakte- en grondwater
- **Kansen** voor verkoeling, verbindingen, landgebruik

diest mijn stad

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

Ruimtelijke ordening als sleutelsector:

- Via een goede, doordachte ruimtelijke ordening
    - verminderen we de uitstoot van broeikasgas
    - vangen we de gevolgen van de klimaatverandering op.

- Als gemeentebestuur hebben we hier hefbomen in handen.

⇒ **RO = sleutelsector voor geslaagd lokaal klimaatbeleid!**

⇒ **Ook acties voor gebouwen, mobiliteit, hernieuwbare energie, openbare verlichting, industrie, landbouw, ontharding, groen, enz…**

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

Diest richt haar ruimtelijke ordening op

- Kernversterking nabij mobiliteitsassen en -knooppunten
- Verwevenheid van winkel-, woon-, ontspanning- en werkfuncties
- Vrijwaren van open ruimte voor:
    - natuur en bos
    - Lokale landbouw
    - verkoelend groen
    - natuurlijke waterbuffers
- Ruimte voor hernieuwbare energie voorzien

diest mijn stad

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

RO als sleutelsector: enkele concrete maatregelen

- Opmaak van een globale ruimtelijke strategische visie

  => waar wel/niet verdichten, waar open ruimte behouden…

- Bij verkavelingen en projectontwikkelingen

  => duurzame verwarmingssystemen, infiltratie, vergroening & duurzame mobiliteit stimuleren

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Gebouwen**
  - Inzetten op renovaties met doorgedreven energiebesparing voor zowel residentiële als niet residentiële gebouwen
    - Sensibiliseren en informeren m.b.t. duurzaam en energiezuinig bouwen
      - Verdere uitbouw van eerstelijnsadvies via energie-en woonloket
      - Gratis duurzaam bouwadvies, gratis energiescans
    - Inzetten op collectieve aanpak
      - Gezamenlijke investeringen en energiezuinige renovaties van grotere groepen gebouwen faciliteren (vb. wijkrenovatie, …)
      - Renovatiebegeleidingen bij kwetsbare doelgroepen (noodkopers)

diest mijn stad

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Gebouwen**
  - Stimuleren van gedeelde woonvormen
  - Benuttingsgraad infrastructuur verbeteren
    - Aangepast leegstandsbeleid
    - Herafbakening kernwinkelgebied
  - Transitie naar groene warmte en hernieuwbare energie
    - Zonnepanelen, ondiepe geothermie, riothermie en/of aquathermie voorzien waar mogelijk (cf. studie citadel, halve maan)
  - Voorbeeldfunctie stad Diest
    - Duurzame vastgoedstrategie uitwerken
    - Renovatie van bestaande gemeentelijke gebouwen (vb. Peter Dorland)
    - Keuze voor duurzaam, energiezuinig & circulair bij nieuwbouw (vb. SOK, Warande)
    - Keuze voor hernieuwbare energie in eigen patrimonium

diest mijn stad

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Mobiliteit**
  - Kiezen voor fietsers, voetgangers en openbaar vervoer
    - Ambitieus fietsbeleid
      - Verkeersluwe kernen
      - Fietsstraten, schoolstraten, autoluwe zones, fietssnelwegen
      - Fietsbeloningssysteem voor schoolkinderen
    - Fietsvoorzieningen
      - Veilige fietsstallingen nabij kernen, mobiliteitsknooppunten, sport, cultuur…
      - Tijdelijke fietsstallingen bij evenementen
    - Trage wegenplan uitvoeren
  - Transitie naar gedeelde mobiliteit en emissievrije mobiliteit
    - Autodelen en deelfietsen verder uitbreiden
    - Plaatsen van laadinfrastructuur i.s.m. netbeheerder of privésector
  - Voorbeeldfunctie:
    - eigen wagenpark en mobiliteitsgedrag verduurzamen

diest mijn stad

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Openbare verlichting**
  - Transitie naar een slim aangestuurde en energiezuinige openbare verlichting
    - Vervangen door LED tegen 2028
    - ‘s nachts waar mogelijk doven of dimmen
    - Enkel OV plaatsen waar het echt noodzakelijk is

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Hernieuwbare energie**
  - Transitie naar hernieuwbare energie en groene warmte
    - Opmaken van een warmteplan (studie riothermie citadel, aquathermie halve maan…)
    - Samenwerken met energiecoöperatie(s)
    - Onderzoeken van collectieve projecten zonnedelen/energiedelen
    - Groepsaankopen hernieuwbare energie
    - Voorbeeldfunctie: investeren in HE in eigen gemeentelijke gebouwen
- **Industrie**
  - Inzetten op duurzame bedrijventerreinen
    - Overlegmomenten met bedrijven i.s.m. Voka, Vlaio, Vlaanderen circulair

diest mijn stad

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Duurzame en lokale voeding & landbouw**
  - Stimuleren van korte ketenlandbouw
    - KOKED, Smaakhal, open landbouwbedrijvendag
  - Stimuleren van duurzame voeding
    - vb. fairtrade, seizoensgebonden…
  - Voorbeeldfunctie: duurzame/lokale voeding integreren in ons aankoopbeleid

- **Duurzame productie en lokale consumptie**
  - Ondersteunen van circulaire en gedeelde economie
    - Repair Café, voedselbos, samentuin, circulaire ondernemershub
  - Verminderen afvalberg
  - Voorbeeldfunctie: duurzaam en circulair aankoopbeleid

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

Diest neemt ook maatregelen om de gevolgen van de klimaatverandering te beperken (klimaatadaptatie)

- Aanpassingen aan publieke ruimte
- Aanpassingen aan gebouwen en tuinen stimuleren

Adaptatiereflex

6 ruimtelijke strategieën → **Principes**

Ontharden	Bebossen en vergroenen
Ruimte voor water	Warmteopname beheersen
Ventileren	Afschermen

- **Verharding** gebeurt enkel voor het strikt functioneel noodzakelijke
- Elke **regendruppel** wordt hergebruikt of infiltreert op het perceel waar het valt
- Elke plek biedt kans voor een **boom, haag, struik, klimplant** of ander groen.
- Op wandelafstand van elke woning is een **schaduw**plekje
- Het juiste **materiaal** gaat oververhitting tegen
- ...

diest mijn stad

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Ontharden en bijkomende verharding vermijden**
  - Minstens 1m² ontharden per inwoner
    - Bij heraanleg publieke ruimte enkel functioneel verharden, waterdoorlatende parkeerplaatsen
  - Stimuleren van ontharden van (voor)tuinen
    - VK tegelwippen, premie gevelgroen…

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Hergebruik, infiltratie en buffering van hemelwater verhogen**
  - 1 m^3 extra opvang of infiltratiecapaciteit regenwater per inw.
    - Verhoogde infiltratie en buffering via infiltratiebekkens, wadi's, poelen…
  - Stimuleren van retourbemaling en hergebruik grondwater
  - Collectieve aanleg van IBA's
  - Behouden en versterken van natte natuur
    - Overstromingsgevoelige gebieden buiten stedelijke context behouden

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Inzetten op meer en beter groen**
  - 1 extra boom & halve meter extra haag of gevelgroen per inw.
  - Integratie van adaptatieprincipes in ons groenbeheer
    - Aangepast groen- en maaibeheer
    - Maximaal beschermen van bestaande en oude bomen en groenvormen
  - Verstevigen van groenblauwe netwerken
  - Bestaande (groen)perken omvormen tot biodiverse, verkoelende en infiltrerende ruimten
  - Stimuleren van kwalitatieve vergroening op privaat domein
    - Samenaankoop plantgoed, gratis boom, Maai Mei Niet…
    - Stimuleren ontharden en vergroenen bij scholen, bedrijven…

diest mijn stad

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Warmteopname beheersen en ventileren**
  - Vermijden verhitting gebouwen
    - stimuleren van klimaatadaptief bouwen
  - Schaduwcreatie in het openbaar domein

- **Afschermen**
  - Waterbewust bouwen en wonen
    - Bijkomend bouwen in overstroombaar gebied beperken (via ruimtelijke planningsinstrumenten)
    - Overstromingsgevoelige gebieden buiten stedelijke context behouden

Hoe pakken we deze uitdaging aan?

- **Landbouw en erosie**
    - Stimuleren van duurzame en klimaatadaptieve landbouw
        - Kleine Landschapselementen, agroforestry, waterinfiltratie en wateropslag bij landbouwers stimuleren

- **Uitwerken van een toekomstgericht gezondheidsbeleid en nood- en interventieplan bij**
    - Wateroverlast
    - Langdurige hitte of droogte

    => Aandacht voor sensibilisatie en preventieve maatregelen

Samen staan we sterker

We kunnen deze doelstellingen niet alleen halen.

De klimaatuitdagingen overstijgen het niveau van de individuele burger, het individuele bedrijf, een individuele gemeente.

Om te slagen is de samenwerking tussen burgers en overheid essentieel én is bijkomend en ondersteunend beleid nodig op provinciaal, Vlaams en nationaal niveau.

